foto: L. Kropivšek

Geografska širina

e-novičnik Oddelka za geografijo FF UL

november 2021

ISSN: 2630-1660

SPOŠTOVANE GEOGRAFINJE IN GEOGRAFI,
DRAGI BRALCI IN BRALKE GEOGRAFSKE ŠIRINE

naj vam leto 2022 prinese čimveč geografskih dogodivščin, predvsem pa zdravja in veselja.

Vaš Oddelek za geografijo FF UL

VABILO

Vabimo vas na tradicionalno geografsko čajanko,
ki bo potekala v sredo, 22. 12. 2021.
Zaradi spreminjajočih se protikoronskih ukrepov bosta oblika in ura javljeni naknadno preko oddelčne spletne in Facebook strani.

Vljudno vabljeni!

Oddelek za geografijo

Vabilo

Novo v klubu alumnov Univerze v Ljubljani: Mentorstvo alumni – študent
Namen projekta je študentom omogočiti neformalno mentorstvo v obliki senčenja na delovnem mestu. Projekt spodbuja medsebojno sodelovanje med mentorjem in študentom, ki bi si z udeležbo v mentorjevem delovnem procesu (1 dan) ustvaril mnenje o določenem delovnem mestu, spoznal delovni proces in zahtevana znanja ter kompetence, ki jih določeno delovno mesto zahteva.
Iščejo se mentorji: diplomantke in diplomanti geografije, ki bi bili pripravljeni na zgoraj opisan način predstaviti svoje delo.
Časovnica: november-december nabor mentorjev in njihovo izobraževanje, januar 2022 povabilo študentom v mentorski program, marec-oktober izvedba senčenja
Svoj interes sporočite na simon.kusar@ff.uni-lj.si

Novice

Pozdrav letošnjih brucev
Ljubljana, Filozofska fakulteta, 1. 10. 2020; 14.30, pred. 2

»Prav lepo vas je vse videti takole zbrane na začetku novega študijskega leta, ki je za vas še prav posebno, saj ste prvič prestopili vrata Univerze v Ljubljani. Dobrodošli v hiši, v kateri študira 4300 študentov in za katere skrbi 660 zaposlenih strokovnih sodelavcev, bibliotekarjev, lektorjev, asistentov in učiteljev …
Najprej pa vam čestitam za dobro izbiro: izbrali ste si zanimiv, pester, dinamičen, privlačen, sodoben, aktualen študij – s tradicijo. Zgodba o Oddelku za geografijo se namreč začne hkrati z nastankom Univerze v Ljubljani, to je pred 102 letoma.
Študij geografije in geografija kot veda sta se postopoma krepila in rastla preko utemeljitelja sodobne slovenske geografije Antona Melika, do izboljšanja prostorskih pogojev s selitvijo v zgradbo današnje Filozofske fakultete in praznovanja 100-letnice geografije na Univerzi v Ljubljani pred dvema letoma, ko smo preverili, kaj vse smo dosegli in kje vse smo prisotni.
Vabim vas, da rastete z nami in z nami soustvarjate prihodnost Oddelka za geografijo in geografije kot vede«.
S temi besedami sem 1. oktobra 2021 predstojnik Oddelka za geografijo pozdravil študentke in študente 1. letnika prvostopenjskega študijskega programa geografije. Generacija 2021/2022 je 89 študentk in študentov, vpisanih na redni študij. 41 študentov si je izbralo enopredmetno smer, 48 pa dvopredmetno smer. V 1. letniku so tudi 4 študenti, ki študirajo geografijo kot izredni študij.
Po kratkem spoznavanju Oddelka za geografijo so za študentke in študente spoznavni program izvedli tudi predstavnice in predstavniki tutorjev, Študentskega sveta in Študentske organizacije Filozofske fakultete ter Društva mladih geografov Slovenije. Bruci so si lahko ogledali prostore Oddelka. Naš drugi dom so zapustili s priložnostnim darilom Filozofske fakultete ter prvimi vtisi. Že v ponedeljek 4. oktobra pa je šlo zares.

Simon Kušar

Kartografski zakladi slovenskega ozemlja

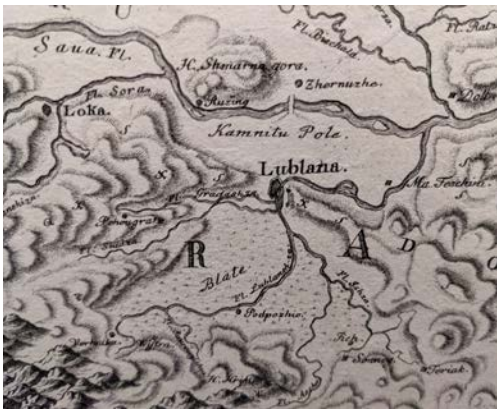

Prikaz območja Ljubljane na enem izmed razstavljenih zemljevidov (foto: N. Bobovnik).

V Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) je od konca septembra na ogled razstava Kartografski zakladi slovenskega ozemlja. Razstava je nastala v sodelovanju NUK-a in Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU. Na razstavi so prikazani izbrani zemljevidi, ki so del zbirke NUK-a in prikazujejo **slovensko ozemlje od 16. do 19. stoletja.** Z njihovo pomočjo lahko dojamemo razvoj kartografije skozi obravnavano obdobje, odsevajo pa tudi vojaške, politične, ekonomske, kulturne, verske in družbene vzorce tega ozemlja. Kot taki predstavljajo tudi nepogrešljiv vir za razumevanje razmer časa, v katerem so nastali.
Razstavljeni zemljevidi sodijo med največje zaklade slovenske pisne dediščine. V bogati zbirki gradiv lahko tako najdemo tudi Valvasorjevo **Slavo vojvodine Kranjske** in znameniti **Zemljevid slovenskih dežel in pokrajin** Petra Kozlerja. Na ogled razstave smo se odpravili tudi v okviru terenskih vaj pri predmetih Osnove tematske kartografije in Uvod v geografijo. Ob tem nas je spremljalo odlično vodenje enega izmed avtorjev razstave dr. Primoža Gašperiča, ki nam je predstavil precej zanimivosti prikazanih zemljevidov.

Razstavo smo si ogledali pod vodstvom dr. Primoža Gašperiča (foto: N. Bobovnik).

Brezplačna razstava bo na ogled do 15. januarja 2022. Na voljo so tudi termini vodenih ogledov avtorjev razstave, ki jih najdete na spletni strani NUK-a, kjer je na voljo tudi več drugih informacij. Del razstave pa lahko doživite tudi v obliki spletne razstave, ki prikazuje izbrane zemljevide in vidike. Avtorji razstave pa so v lanskem letu izdali tudi znanstveno monografijo Kartografski zakladi slovenskega ozemlja,

kjer so na enem mestu kronološko prikazani in opisani poglavitni zemljevidi slovenskega ozemlja v obravnavanem obdobju. Knjiga tudi zaradi velikega formata največji vtis pusti v fizični obliki, je pa na voljo tudi za prenos.

Znanstvena monografija, ki spremlja razstavo (foto: N. Bobovnik).

Nejc Bobovnik

Prihaja izobraževalni pilotni program o socialnem podjetništvu

SocialB (Social Business Educational EcoSystem for Sustainability and Growth) je triletni projekt, 2020–2022), financiran iz programa Erasmus+. Pri projektu sodelujejo prartnerji z Irske, Grčije, Italije in Slovenije, in sicer štiri višje- in visokošolske ustanove, dve socialni podjetji, podjetje za razvoj virtualnega izobraževanja in usposabljanja ter razvojna agencija. Slovenska partnerja prihajata z visokošolske ustanove (Univerza v Ljubljani – Oddelek za geografijo FF in Ekonomska fakulteta) in regionalne razvojne agencije (Regionalna agencija Kozjansko).

V sklopu raziskave izzivov, povezanih z vodenjem, rastjo in trajnostjo socialnih podjetij, smo ugotovili, da je potrebno izdelati program za usposabljanje in izobraževanje. Partnerji projekta SocialB smo zato razvili izobraževalni program o socialnem podjetništvu, ki bo kmalu pripravljen za pilotno izvajanje.

SocialB partnerji so razvili 24 učnih enot (povezanih v šest modulov), ki bodo slušateljem omogočile pridobivanje znanja, veščin, vrednot in kompetenc. Pilotni program med drugim vključuje naslednje tematike: kako pridobite sredstva za delovanje in razvoj socialnih podjetij, mehke veščine pri upravljanju socialnih podjetij, kako izvesti raziskavo trga, kako razviti socialno podjetje, kako preživeti na trgu in rasti itd. (več informacij na povezavi: www.socialb-erasmus.eu).

Brezplačni pilotni program bo na voljo socialnim podjetnikom, članom upravnih odborov v socialnih podjetjih, svetovalcem, študentom na univerzah in v srednjih šolah ter univerzitetnim in srednješolskim profesorjem.

Primer učne enote, ki je sestavni del programa za izobraževanje in usposabljanje (vir: spletna stran projekta SocialB, 2021).

Sara Mikolič in Irma Potočnik Slavič

Digitalna humanistika na Cipru

Po kar nekaj odpovedanih službenih poteh, zaradi sedaj že dobro poznane zdravstvene situacije, se je v začetku oktobra spremenilo tudi to. Med 5. in 8. oktobrom 2021, sem se namreč odpravila na Ciper v sklopu projekta HUM@N – Digital transformation in humanities. Službena pot je bila zanimiva iz več razlogov, nedvomno tudi zato, ker sem prvič srečala vse projektne partnerje v živo (projekt se je namreč ravno začel, ko se je začela tudi pandemija) in ker so sestanki v »živo« veliko bolj produktivni, kot tisti preko Zooma.

Službena pot je bila sestavljena iz dveh delov. Med 5. in 7. oktobrom je bilo organizirano tri dnevno usposabljanje, ki je združevalo različne učne elemente, kot so predavanja, interaktivne vsebine, uporabo platforme HUM@N, neformalne učne aktivnosti, delavnice ipd. Usposabljanje je bilo namenjeno predvsem zunanjim udeležencem, visokošolskim profesorjem in raziskovalcem, ki so tri dni pridobivali znanja o različnih orodjih, ki jih lahko uporabljajo pri svojem delu in tako nadgrajevali svoje digitalne kompetence – kar je tudi glavni cilj projekta. Svoje znanje so krepili preko samoizobraževalnih modulov, ki smo ji zasnovali v sklopu projekta. Vse povratne informacije o pomanjkljivostih in prednostih modulov pa so bile za projektne partnerje zelo pomembne, saj bomo na ta način lahko delovanje platforme in modulov izpopolnili in izboljšali. Drugi del službene poti je potekal v petek, 8. oktober 2021, in je bil namenjen izključno sestanku projektne skupine. Glavne teme sestanka so bile diseminacija, zaključevanje projekta in prihajajoča nacionalna usposabljanja, ki jih bomo v naslednjih mesecih gostili v vseh partnerskih državah (Slovenija, Estonija, Romunija, Belgija, Italija, Ciper in Španija). Slovenska celodnevna delavnica bo potekala 26. novembra 2021 na Filozofski fakulteti in je namenjena vsem visokošolskim učiteljem in raziskovalcem s področja humanistike, ki vas zanima vključevanje digitalne tehnologije v svoje delo.

Udeleženci 3-dnevnega usposabljanja na Cipru (foto: Linda Helene Sillat).

Vse dodatne informacije o projektu so dostopne na spletni strani: www.digi-human.eu. Na spletni strani je dostopen tudi slovenski priročnik o izzivih vključevanja digitalne humanistike v visokošolsko izobraževanje in številni primeri dobrih praks.

Lea Rebernik

Evropski novinci v kmetijstvu – mreženje in zaključna konferenca projekta NEWBIE (Montpellier, Francija)

Po štirih letih aktivnega dela na projektu NEWBIE (2018–2021) smo imeli med 26. in 28. oktobrom 2021 v Franciji še zaključno konferenco, , ki jo je regionalni organizator (RENETA) nadgradil z organiziranjem ogledov dobrih praks

trženja, delujočih podeželskih inkubatorjev ter primerov uveljavljanja novih pristopnikov v kmetijstvo na jugu Francije. Deset projektnih partnerjev iz devetih držav se je tako še zadnjič srečalo v živo, dorekli smo zadnje korake dela pri zaključevanju projekta, izvedli zaključno konferenco ter s skupnimi terenskimi ogledi ugotavljali, da so novinci v kmetijstvu ob ustreznem podpornem okolju lahko pomemben akter v kmetijstvu in pri zagotavljanju prehranske samooskrbe.

Naše druženje je obogatilo predvsem srečanje in izmenjava različnih kmetijskih praks številnih novincev, ki smo jih projektni partnerji na dogodek povabili in pripeljali iz različnih držav: Portugalske, Belgije, Francije, Nizozemske, Irske, Bolgarije in Velike Britanije. Iz Slovenije sta se, poleg sodelavk na projektu (Irma Potočnik Slavič, Barbara Lampič), obiska udeležila naša nagrajenca iz leta 2019 in 2020 – Domen Virant (Kmetija Pr' Ropet) in Tilen Soklič (Kmetija Pr' Andreco). Pridružila se nam je še članica Oddelka za geografijo Lea Rebernik, ki je skrbela za komunikacijo in številne aktivnosti, v katere so bili vpeti naši kmetje.

Medtem ko smo imeli projektni partnerji prvi dan namenjen projektnemu sestanku, so imeli novinci prvi terenski ogled. Spoznali so različne oblike trženja kmetijskih pridelkov in proizvodov ter delovanje podpornih služb, ki kmetom pomagajo pri pripravi njihovega poslovnega načrta. Naša nagrajenca sta dobila dober vpogled v različne tržne prakse, ki jih nameravata razvijati tudi na svojih kmetijah in v njunem lokalnem okolju.

La Cagette – eden izmed primerov trženja kmetijskih pridelkov in proizvodov, ki so bili zelo zanimivi tudi za naša kmeta (foto: L. Rebernik).

Osrednji dogodek je bila mednarodna konferenca, ki je bila izvedena v hibridni obliki. Slovenska ekipa čaka na začetek (foto: B. Lampič).

Osrednji dogodek je predstavljala zaključna konferenca, ki je vključevala dopoldanski plenarni del, za kmete pa je bil posebej zanimiv popoldanski del, kjer so bili različni izzivi novih pristopnikov (izzivi, povezani z dostopom do novih znanj, informacij, financ itd.) inovativno obravnavani v različnih delavnicah, kjer so aktivno sodelovali prav kmetje.

Irma Potočnik Slavič, odgovorna za izvajanje projekta v Sloveniji, v družbi z obema nagrajencema (foto: B. Lampič).

Mednarodna konferenca je bila nadgrajena s terenskimi ogledi in izbrani primeri novincev ter podpornega okolja, ki so za našo projektno skupino predstavljali odličen nabor inovativnih praks, katere si bomo, ob domišljenih prilagoditvah, prizadevali prenesti tudi v slovenski prostor.

Še posebej je bila dragonca predstavitev različnih pravnih, tržnih in organizacijskih pristopov za delovanje podeželskih inkubatorjev. V načrtu imamo nadgradnjo strukture in praktično predstavitev pobude relevantnim deležnikom (predstavniki ministrstva, občin, srednjih kmetijskih šol idr.) z željo, da soroden sistem prične delovati tudi v slovenskem prostoru. Največji izziv bo zagotovitev prostora za delovanje podeželskega inkubatorja – za začetek bi bilo potrebno zagotoviti vsaj 5 ha kmetijskih zemljišč ter ustrezne mentorje in svetovalce. Možnost, da tudi nekmetje preizkusijo svoje ideje in preverijo sposobnosti na področju kmetijstva, se je v tujini izkazala kot odlično izhodišče za začetek nove karierne poti kmeta. Uspešnost podeželskega inkubatorja v zaledju mesta Montpellier, kjer posameznik lahko pridobiva kmetijsko znanje in se preskuša v kmetovanju, je velika – kar 66 % vseh vključenih po preizkusni dobi treh let začne dejansko samostojno kmetovati.

Medtem ko so prejšnje generacije gojile vinsko trto, Sébastien Blayac v Mas de la Victoire že nekaj let spreminja zemljišča v oljčne nasade, polja granatnih jabolk in sivke (foto: B. Lampič).

Poleg strokovno bogatega programa smo vse dni v Franciji uživali tudi v izjemno prijetnem prijateljskem vzdušju, h kateremu so največ prispevali prav zanimivi, drzni in izjemno odprti novi pristopniki iz vseh držav partneric. Tridnevno druženje je bilo organizirano na način, da so se novinci iz različnih držav spoznavali, povezali in izmenjali izkušnje.

Slovensko projektno skupino NEWBIE pa je ob zaključku dogodka posebej zanimalo, kaj sta naša nagrajenca in gosta v sodelovanju z nami pridobila in kako ocenjujeta

tovrstno sodelovanje z izobraževalnimi inštitucijami. Člani Oddelka za geografijo smo vpeti v različne projekte, a med njimi so redki takšni, ki tako neposredno nagovorijo "ciljno publiko", v našem primeru kmete – novince v kmetijstvu, ki širijo pozitivno energijo in ki povežejo različne akterje in sodelavce.

Slovenska ekipa pa je bila ena bolj veselih – najbolj po zaslugi našega Tilna (foto: L. Rebernik).

Kljub večdnevnemu druženju smo še na letališču snemali intervju in razmišljali o vseh učinkih, ki jih tovrstna sodelovanja imajo tako za kmete kot tudi za raziskovalce (foto: I. Potočnik Slavič).

Barbara Lampič, Irma Potočnik Slavič in Lea Rebernik

Kulturna infrastruktura v mestih in trajnostni urbani razvoj
Mesec prostora na Oddelku za geografijo

Dogodek ob mesecu prostora zagotovo sodi med pomembnejše dogodke, ki jih organiziramo na Oddelku za geografijo. Poteka pod okriljem katedre za regionalno planiranje in urbano ruralne študije in že osmič zapored sledi pobudi Ministrstva za okolje in prostor. Z dogodkom želimo predstaviti uporabnost geografov na raznolikih področjih ter spodbuditi strokovno in kritično razpravo na izbrano temo.

Letos smo tako odprli razpravo na temo kulturne infrastrukture in trajnostnega urbanega razvoja. Z uvodnimi nagovori so nas v strokovno srečanje pozdravili dekanja Filozofske fakultete **dr. Mojca Schlambergar Brezar**, predstojnik Oddelka za geografijo **dr. Simon Kušar** in namestnica generalnega direktorja Direktorata za prostor, graditev in stanovanja z Ministrstva za okolje in prostor **mag. Aša Rogelj**. Že skozi uvodne nagovore današnjega srečanja smo slišali, da je bila letošnja tema srečanja zelo aktualna in zanimiva, kar se kaže tudi v luči trenutnih razmer in dogajanju na področju kulture oziroma kulturne infrastrukture v slovenskih mestih.

Idejni in strokovni vodja tokratnega srečanja je bil **dr. Dejan Rebernik**, ki nam je z uvodnim nagovorom tudi razkril teoretično podlago obravnavane teme in tlakoval pot vsem nadaljnjim predstavitvam. Nadaljevali smo s spoznavanjem družbene trajnostnosti in primerom njenega vrednotenja, ki sta ga predstavila **dr. David Bole in dr. Jernej Tiran** (Geografski inštitut Antona Melika). Spoznali smo primer Velenja, ki je, za zunanjega opazovalca morda stigmatizirano ali stereotipno industrijsko mesto. V resnici pa je raziskava pokazala, da gre za precej povezano in z vidika družbene trajnostnosti dobro razvito mesto. **Nela Halilović in Nina Plevnik** (Inštitut za politike prostora) sta predstavili pomen participacije javnosti pri sooblikovanju mest. V njunem predavanju smo dobili pomembne informacije o tem kdaj in na kakšen način vključiti javnost v proces odločanja. Vse našteto pa spoznali tudi skozi več primerov dobre prakse, ki omogočajo izboljšanje življenja v mestih. V sklepnem predavanju prvega dela pa je **Ivana Štrkalj** (Združenje mestnih občin Slovenije) izpostavila še finančne vidika vlaganja v kulturno infrastrukturo. Slednje je seveda nepogrešljivo in pogosto ključno, kar je bilo večkrat izpostavljeno tudi v nadaljevanju. V predstavitvi pa smo preko več primerov spoznali vlogo in učinke celostnih teritorialnih naložb pri spodbujanju naložb v kulturno infrastrukturo.

Ena izmed takšnih naložb je tudi Cukrarna v Ljubljani, ki je bila predstavljena tudi kot del Strategije razvoja kulture v Ljubljani. To je predstavila **Jerneja Batič** (Mestna občina Ljubljana), ki nam je omogočila tudi dober vpogled v razvoj same strategije in tudi njene prostorske vidike. **Simon Kardum** (Center urbane kulture Kino Šiška) nas je nato s predstavitvijo popeljal v »Šiško Veliko«, ki je prav poseben konglomerat znotraj Ljubljane. Predvsem pa smo še podrobneje spoznali Kino Šiška, ki je zelo pomemben prostor za kulturo ter umetnost v Ljubljani in širše. Nato smo se s predstavitvijo preselili v drugo največje slovensko mesto, kjer se na področju kulturne infrastrukture prav tako precej premika. Ravno kulturna dediščina in kulturne vsebine so namreč temelj in vlečni konj revitalizacije območja Minoritskega kompleksa in Lenta, ki jo je predstavil **mag. Klemen Brvar** (Mestna občina Maribor). Zadnja predstavitev pa nas je popeljala še v bodočo evropsko prestolnico kulture Novo Gorico (in sodelujočo Gorico). **Mag. Neda Rusjan Bric** (Mestna občina Nova Gorica) je predstavila številne zanimive in izzivalne projekte, ki jih bodo skušali uresničiti z veliko (pozitivne) energije. S projektom pa prav kultura in umetnost stopata v ospredje preobrazbe in povezovanja obeh mest.

V popoldanskem delu smo se podali še na **ogled Kina Šiške** pod vodstvom Simona Karduma, kjer smo dobili dober uvid v vzdušje in dogajanje v tem objektu in širši okolici. Prav tako smo lahko opazili za njihovo uspešno delovanje in dobili informacije o težavah, s katerimi se soočajo v luči trenutnih razmer.

Skozi celotno strokovno srečanje smo tako spoznali kompleksnost obravnavane tematike in pomen različnih deležnikov, ki sooblikujejo umetnost, kulturo in mesta. Aktualnost teme se je potrdila tudi v živahni razpravi, ki je sledila predstavitvam. Prav tako pa se je potrdilo, da tudi pri tem vidiku razvoja mest uspešno sodelujejo številni geografi.

V popoldanskem delu smo obiskali Kino Šiška (foto: N. Bobovnik).

Nejc Bobovnik

Fieldwork Along Temenica River by Erasmus Students

On 5th November 2021 a fieldwork took place as part of the course "Development Inequalities in Rural Areas (Razvojna neskladja na podeželju)". This semester Erasmus students attend the course together with Slovenian students. The fieldwork, which took place in the Municipality of Mirna Peč along Temenica River, can be divided into two main parts.

Firstly, Erasmus students focused their attention on Temenica River and its surroundings. The aim of the first part was to chart the river and describe it. The second part was focused on the regional development of the Municipality of Mirna Peč. This part took place in the local museum (Muzej Lojzeta Slaka in Toneta Pavčka). Slovenian students had a presentation led by the representatives of the municipality and they also performed a questionnaire survey with local people in the afternoon.

The practical part of the fieldwork started near the spring of Temenica River in the settlement Vrhpeč. The cliff called Zijalo, 35 metres high, was the first point of interest. The area of Zijalo shows connection between karst geomorphology (springs, cliff) and human activities, which are represented by watermills, artificial islands, waterfalls, and touristic benches.

(foto: D. Kohoutová)

Erasmus students were following the thematic trail along the Temenica River. The trail follows the river, although human activity is evident through pens for animals, power lines, and old watermills. Some other processes were also observed. The northern part of the area is basically a valley mostly covered by forests. There is also river erosion visible on the shore and sediment on the other side of the river. The southern part of the area is a plain mainly used for agriculture purposes. We took several photographs documenting the situation along Temenica River.

The current demographic, economic and developmental situation of the municipality was presented to us as well. Mirna Peč can be marked as an ambitious municipality, so the plan of regional development for a few next years was also presented. The attention was paid on the positive demographic situation or infrastructure investments. Last, but not least, we took a short of the museum, so we could see an exhibition about Slovenian folk music culture and beekeeping.

What are the impressions of Erasmus students?

Dagmar: "It was really nice to see and explore the rural areas of Slovenia completely outside of the main touristic regions. Mirna Peč has a really big potential and it was interesting to listen about regional development in this small municipality with quite fragmented settlement."

Francisco: "This fieldwork was very important for us to have a perception of how the people from the area have grown fond of the river and have developed their lives and daily activities around it. We also noted that there is potential to improve tourism alongside the river, however, having such a preserved and natural ecosystem surrounding the Temenica River, we totally understand why the area shouldn't develop that way."

Louis: "This immersion in the karst landscape was really an opportunity to better understand the daily life of the rural inhabitants and the interaction with their surroundings. The Temenica River was perfectly hidden in nature and very well preserved: Definitely an example to follow."

Vasco: "I really enjoyed walking next to the Temenica River, especially at this time of the year with the trees in shades of brown, orange and yellow, it was an amazing view. Besides the view we also got a little notion of how people in that area use the river and the importance that has for them."

Dagmar Kohoutová, Francisco Esperto Filipe, Louis Son and Vasco Azevedo Verissimo

Bilateralno sodelovanje srbskih in slovenskih geografov – obisk Beograda

Med slovenskimi in srbskimi geografi je že desetletja vzpostavljeno odlično sodelovanje. Sredi novembra (od 16. 11. do 19. 11. 2021) smo trije člani Oddelka obiskali sodelavce na Geografski fakulteti v Beogradu. Z njimi namreč sodelujemo v okviru bilateralnega projekta "Trajnostni razvoj turizma – prakse in pristopi v Srbiji in Sloveniji", katerega namen je izmenjava izkušenj o možnostih razvoja potencialov za trajnostni turizem. V projektu sodelujemo Dejan Cigale (vodja projektne skupine v Sloveniji), Barbara Lampič, Irma Potočnik Slavič in Nejc Bobovnik. S projektom želimo še okrepiti sodelovanje med inštitucijama, izmenjati teoretične pristope in praktične izkušnje, pripraviti skupne objave ter s krajšimi in daljšimi bilateralnimi obiski prenesti

znanja med partnerji. Med obiskom smo tako med drugim pripravili predavanje za srbske študente o stanju in praksah trajnostnega turizma v Sloveniji.

Predavanje o stanju trajnostnega turizma v Sloveniji. (foto: N. Bobovnik).

Predavanje je bilo namenjeno študentom študijskega programa turizem, ki je eden izmed petih študijskih programov na fakulteti (še geografija, prostorsko načrtovanje, demografija in geoprostorske osnove življenjskega okolja). Na drugi stopnji, ki v Srbiji traja eno leto (sistem 4+1) pa se omenjenim petim programom pridružijo še geografski informacijski sistemi. Skupno je na fakulteti (deluje od leta 1994) okoli 1500 študentov in 100 zaposlenih, od katerih je okoli 70 pedagoškega in raziskovalnega osebja. Tudi srbski kolegi geografi se spopadajo s prostorsko stisko, saj predavanja izvajajo na kar treh lokacijah v različnih delih mesta. Prvi dan obiska so nas tako sprejeli v osrednji stavbi v središču mesta, kjer smo imeli tudi daljši delovni sestanek o konkretnih ciljih našega sodelovanja. Predavanje za študente turizma, ki je bilo izvedeno naslednji dan, pa se je odvijalo v Zemunu, kjer se (v bivši osnovni šoli) nahaja ena izmed stavb fakultete. Dejan in Barbara sta tu predstavila stanje trajnostnega turizma v Sloveniji, ki je precej drugačno od stanja v Srbiji.

Med delovnimi srečanji in drugimi obveznostmi smo, kot se za geografe

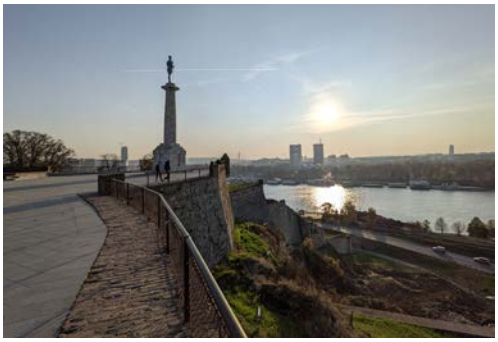

Pogled na spomenik Zmagovalca in čez Savo na Novi Beograd. (foto: N. Bobovnik).

spodobi, našli dovolj časa tudi za spoznavanje prostorskih procesov v mestu ter različnih primerov turizma in turistične ponudbe, obisk nekaterih znanih pa tudi povsem novih turističnih znamenitosti in preizkušanje gastronomskih specifik območja. Večino od omenjenega smo spoznavali s srbskimi kolegi, ki so se izkazali z izjemnim gostoljubjem in nam postregli z obilico informacijami. Vodja projekta na srbski strani je Snežana Đurđić, sodelujejo pa še Sanja Pavlović, Dejan Filipović, Nikola Todorović in Marija Belij. Skupaj z njimi smo Beograd spoznavali z različnih zornih kotov, tako s prostorskega, kot tudi vsebinskega vidika. Med drugim smo se sprehodili po Kalemegdanu – parku na območju Beograjske trdnjave, ki je najpomembnejši zgodovinski spomenik v mestu. Lokacija na vzpetini nad sotočjem Save in Donave pa ponuja zelo lepe razglede na dobršen del Beograda. Že tu smo lahko ugledali tudi intenzivno gradnjo na številnih območjih ob obeh rekah, pri čemer zagotovo izstopa velikopotezen projekt Beograd na vodi, ki temeljito spreminja podobo tega dela mesta.

Območje ob obeh rekah se intenzivno spreminja (foto: B. Lampič).

Potek intenzivne gradnje smo si ogledali tudi od blizu in se čudili velikosti (tuje) investicije, ki je za naše razmere popolnoma nepredstavljiva. Podobno zbuja obilico pomislekov splošne in strokovne javnosti v Srbiji tudi v začetku leta 2021 postavljen megalomanski kip srbskega kralja Štefana Nemanje. Poleg živahnega Beograda so nas gostitelji popeljali v južno predmestje do vzpetine Avala, kjer se nahaja znan Meštrovićev Spomenik Neznanemu junaku in mogočni avalski razgledni stolp. Ker je del projektnega sodelovanja vezan tudi na iskanje trajnostnih praks v turizmu, kamor sodijo tudi turistične kmetije, smo obiskali tudi redek primer "ekoparka" v Srbiji, kjer na obronkih Avale pridelujejo izključno ekološke pridelke in jih na zelo inovativen način ponujajo (pretežno mestnim) obiskovalcem. Za nekaj nostalgije pa je poskrbel obisk Hiše cvetja in sosednjih muzejskih zbirk.

Beograd na vodi raste v nebo (foto:N. Bobovnik)

V prijetnem vzdušju in z veliko novimi informacijami je obisk kar prehitro minil, a se s srbskimi kolegi kmalu spet vidimo, saj bodo v začetku decembra vrnili obisk v Ljubljani. Rezultate našega skupnega projektnega udejstvovanja pa bomo objavili v letu 2022.

Slovenski člani projektne ekipe, ki smo obiskali Beograd (foto: S. Đurđić).

Nejc Bobovnik, Dejan Cigale in Barbara Lampič

S projektnimi nalogami povezujemo študij in prakso

S študenti magistrskega študija pri predmetih, povezanih z razvojem podeželja (Razvojna neskladja na podeželju, Endogeni razvoj podeželja), vsako leto izdelujemo projektne naloge, ki so neposredno uporabne v lokalnih skupnostih. Tako smo se v oktobru 2020 začeli dogovarjati z Razvojno agencijo Sora, da bi za njih pripravili pregled stanja kmetijstva na Škofjeloškem (vključujoč občine: Škofja Loka, Gorenja vas – Polj-

ane, Železniki in Žiri). Po uvodnem pregledu obstoječih strategij smo ugotovili, da je vsem nekaj skupnega: veliko besedila, preglednice s podatki, da pa so pogosto povsem brez zemljevidov. Zato smo se odločili, da bo naša analiza stanja kmetijstva v ospredje postavila predvsem prostorski vidik.

In smo takoj trčili ob dolgotrajno in dokaj visoko oviro: pridobivanje podatkov! Vključili smo vse dostopne podatke (SURS, GURS, Register kmetijskih gospodarstev - MKGP), aktivirali vse lokalne deležnike (razvojna agencija, LAS loškega pogorja, kmetijska svetovalna služba, blagovna znamka Babica in Dedek, predstavniki mladih kmetov itd.) in … tudi z notranjo pomočjo na Oddelku za geografijo (hvala dr. Lampičevi in dr. Repetu) izdelali bogat niz izjemno preglednih in uporabnih zemljevidov.

V začetku smo nameravali opraviti obsežno terensko delo z anketiranjem in kartiranjem, a covid razmere so nas postavile v povsem drugo situacijo. Zato smo se odločili za e-anketiranje, v katerega smo vključili mlade kmete, potrošnike in javne zavode na Škofjeloškem. Z odzivom navedenih ciljnih skupin smo bili zelo zadovoljni.

Skupina 15 študentov je imela redne sestanke s predstavniki RA Sora (Barbara Gornik, Špela Stanonik, Gašper Kleč) in po ok. 340 urah dela, izdelani aplikaciji (ponudniki pridelkov in storitev na kmetijah) ter 100 straneh projektnega poročila … smo nalogo v dogovorjenem roku tudi oddali! V sklopu 19. tedna podeželja na Loškem (7. 10. 2021 v Poljanah) smo naše rezultate tudi predstavili zelo raznoliki in dinamični zainteresirani javnosti, odzivi so bili zelo dobri. Radi bi pohvalili zavzeto in kakovostno delo študentov ter veliko pripravljenost za sodelovanje s strani RA Sora. Podobnega strokovnega sodelovanja si želimo tudi v prihodnje.

Napovednik dogodkov ob 19. tednu podeželja na Loškem – med njimi tudi predstavitev projektne naloge (foto: I. Potočnik Slavič).

Irma Potočnik Slavič in Sara Mikolič

Nekaj pomembnih geografskih revij le še v elektronski obliki

Ker so pomemben vir sofinanciranja za nakup tuje periodike sredstva, ki jih dobimo na razpisu ARRS za nakup mednarodne znanstvene literature, smo tokrat morali ugoditi zahtevam določenim v razpisu, da prijavljamo tiskano obliko serijske publikacije le, če elektronska ni na voljo. Ker pa ima večina revij danes poleg tiskane tudi elektronsko obliko, smo za leto 2022 izključno v elektronski obliki naročili naslednje revije: Economic geography, Geographical review, Progress in human geography, Progress in physical geography. Revije založbe Wiley pa že tako ali tako kar nekaj časa naročamo le v elektronski obliki. Za omenjene naslove bomo arhiv tiskanih izvodov ohranili. Starejši letniki so v našem skladišču v Zgornjih Jaršah, od leta 2010 do leta 2021 so še v knjižnici. Do člankov iz revij je možno dostopati tudi s t.i. oddaljenim dostopom iz katere koli lokacije, torej niste vezani na univerzitetno omrežje.

Lucija Miklič Cvek

Utrinki s terenskega tedna

(foto: M. Ilc Klun)

(foto: M. Ilc Klun)

(foto: B. Repe)

(foto: M. Ilc Klun)

(foto: I. Potočnik Slavič)